Рішення
разової спеціалізованої вченої ради ДФ 26.613.305
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Рудакова Ліна Олегівна 1983 року народження, громадянка України, закінчила Українську медичну стоматологічну академію м. Полтава у 2004 році за спеціальністю «Стоматологія», працює в ТОВ «Стоматологічна Клініка Естетика» на посаді медичного директора, м. Київ, виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Медицина».

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.613.305, на підставі рішення Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика від 24.06.2026 (протокол № 8) у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради - Процюк Ольги Вікторівни, доктора медичних наук, професорки, професорки кафедри сімейної медицини та амбулаторно-поліклінічної допомоги, декана Медичного факультету НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

Рецензентів - Бугро Валерія Івановича, доктора медичних наук, професора, професора кафедри управління охороною здоров'я НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

Голубчикова Михайла Васильовича, доктора медичних наук, професора, професора кафедри управління охороною здоров'я НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

Офіційних опонентів - Голованової Ірини Анатоліївни, доктора медичних наук, професорки, завідувачки кафедри громадського здоров'я з лікарсько-трудовою експертизою Полтавського державного медичного університету.

Грузєвої Тетяни Степанівни, доктора медичних наук, професорки, професорки кафедри громадського здоров'я Національного медичного університету імені О. О. Богомольця.

на засіданні 26 серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» **Ліні Рудаковій** на підставі публічного захисту дисертації «Обґрунтування соціального медичного страхування працівників сфери охорони здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Дисертацію виконано в Національному університеті охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика, МОЗ України, м. Київ.

Науковий керівник професор Михальчук Василь Миколайович, доктор медичних наук, завідувач кафедри управління охороною здоров'я НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, що вирішили конкретне наукове завдання, що має вагоме значення в галузі знань «Охорона здоров'я». Дисертація виконана державною мовою, відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами) та містить наукові положення та науково обґрунтовані результати, що полягають у розробці та обґрунтовані концептуальної моделі соціального медичного страхування працівників сфери охорони здоров'я, яка передбачає перехід від загальних моделей страхування до комплексної багаторівневої моделі, що базується на персоніфікованому підході та врахуванні специфічних професійних ризиків медичних працівників та поєднує в собі державні гарантії, корпоративний захист та індивідуальні опції. Оформлення дисертації відповідає вимогам наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Здобувачка має 17 наукових публікацій за темою дисертації, з них 5 статей в наукових фахових журналах, відповідно до «Переліку наукових фахових видань України», 1 стаття, що індексуються Scopus або Web of Science, 11 робіт в збірниках та матеріалах з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних

конференцій, з них 3 іноземні.

Праці, у яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Rudakova L. Doctrinal Description of Social Medical Insurance For Health Care Employees (Pursuant to The Legislation of Ukraine). *Journal of law and political sciences. scientific and academy journal.* №. (35) of issue (4) September. 2022. Ukraine. p. 176-193. http://journal-law.com/

2. Рудакова Л.О., Михальчук В.М. (2023). Особливості соціального медичного страхування працівників сфери охорони здоров'я. *Клінічна і профілактична медицина. Науковий медичний журнал. Clinical and Preventive Medicine. №* 8 (30). (грудень). С. 108-118. DOI: 10.31612/2616-4868.8.2023.13

3. Рудакова Л.О. Доктринальна характеристика корпоративного страхування як різновиду соціального медичного страхування працівників сфери охорони. *Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України.* Вересень 2022. № 2 (92). С. 53-60. DOI: https://doi.org/10.11603/1681-2786.2022.2.13309

4. Рудакова Л.О. Трансформація загальнообов'язкового медичного страхування працівників сфери охорони здоров'я. П*ерспективи та інновації науки. Рубрика «Медицина».* № 1 (19). 2023. С. 539-552. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-1(19)-539-552

5. Рудакова Л.О. Класифікація соціально-правової категорії «страхування». *Часопис Київського університету права.* № 1. 2022. С. 164-169. DOI:10.36695/2219-5521.1.2022.30

6. Рудакова Л.О. Характеристика основних етапів впровадження соціального страхування працівників сфери охорони здоров'я в Україні. «*Перспективи та інновації науки» (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»).* № 4(50). 2025. С. 2483-2495. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-4(50)-2483-2495

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Рудакова Л. О. Доцільність впровадження соціального страхування працівників сфери охорони здоров'я. *Trends of modern science and practice :*

materials of the V International Scientific and Practical Conference (Ankara, Turkey, February 8–11, 2022). Ankara, 2022. С. 265–270.

2. Рудакова Л. О. Формування сучасної моделі медичного страхування працівників сфери охорони здоров'я. *Полтавські дні громадського здоров'я : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Полтава, 26 травня 2023 року)*. Полтава, 2023. С. 92–97.

3. Рудакова Л. О. Класифікація комерційного та соціального страхування у межах страхування працівників сфери охорони здоров'я в Україні. *The latest information and communication technologies in education : abstracts of XI International Scientific and Practical Conference (Florence, Italy, November 27–29, 2023)*. Florence, 2023. С. 255–257. URL: https://eu-conf.com/podacha-materialov

4. Рудакова Л. О. Характеристика чинників, які впливають на здоров'я та працездатність працівників сфери охорони здоров'я, що зумовлюють впровадження соціального страхування. *Перспективні напрямки наукових досліджень : матеріали CXLIII Міжнародної інтернет-конференції (м. Чернівці, 31 травня 2024 року)*. Чернівці, 2024. С. 304–307. URL: https://el-conf.com.ua/wp-content/uploads/2024/07/Chernivtsi_31052024.pdf.

5. Рудакова Л. О. Характеристика нормативно-правового регулювання соціального медичного страхування працівників сфери охорони здоров'я. *Youth of the 21st century: self-realization, value orientations, identification : materials of XXIX International Scientific and Practical Conference (Zagreb, Croatia)*. Zagreb, 2024. С. 135–137. URL: https://eu-conf.com/events/youth-of-the-21st-century-self-realization-value-orientations-identification.

6. Рудакова Л. О. Класифікація комерційного та соціального страхування в Україні. *Стратегія екологічної безпеки України: соціально-економічний та правовий вимір : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (20 травня 2022 року, м. Львів)*. Львів, 2022. С. 200–204.

7. Рудакова Л. О. Особливості соціального страхування в Україні. *Фінансова безпека як складова економічної безпеки держави: матеріали Круглого столу (30 листопада 2022 року, м. Київ)*. Київ, 2022. С. 9.

8. Рудакова Л. О. Характеристика комерційного періоду розвитку медичного соціального страхування працівників сфери охорони здоров'я буржуазної формації (період Нового часу). *Захист прав та інтересів дітей і жінок в умовах воєнного стану : матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару (м. Дніпро, 29 квітня 2022 року)*. Дніпро, 2022. С. 50–52.

9. Рудакова Л. О. Особливості впровадження моделі корпоративного загальнообов'язкового медичного страхування працівників сфери охорони здоров'я. *Адміністративно-правове забезпечення діяльності публічної адміністрації : матеріали XVII науково-практичного семінару (м. Київ, 21 жовтня 2021 року)*. Київ, 2021. С. 130–136.

10. Рудакова Л. О. Сутність медичного страхування працівників сфери охорони здоров'я під час воєнного стану в Україні. *Морально-правові засади публічного адміністрування у секторі безпеки та оборони : матеріали науково-практичного семінару (м. Київ, 22 лютого 2023 року)*. Київ, 2023. С. 210–216.

11. Рудакова Л. О. Поняття та характеристика гарантій забезпечення соціального медичного страхування працівників сфери охорони здоров'я. *Правове забезпечення економічної безпеки держави : матеріали круглого столу (м. Київ, 30 травня 2023 року)*. Київ, 2023. С. 11.

У дискусії взяли участь голова та члени разової спеціалізованої ради:

Процюк Ольга Вікторівна, доктор медичних наук, професорка, професорка кафедри сімейної медицини та амбулаторно-поліклінічної допомоги Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика.

Запитання 1. На яких підставах Ви обирали заклади охорони здоров'я як бази дисертаційного дослідження?

Відповідь: При виборі закладів охорони здоров'я застосовували критерії наявності різних рівнів надання медичної допомоги, різних організаційно-правових та управлінських моделей роботи закладів (комунальні, відомчі), багатопрофільність закладів охорони здоров'я, достатня чисельність персоналу для проведення дослідження, представництво закладів з різних регіонів. Всі ці критерії забезпечили репрезентативність вибірки дослідження.

Запитання 2. Чому дисертаційне дослідження стосувалося усіх працівників сфери охорони здоров'я, а не виключно медичних працівників?

Відповідь: Для працівників притаманно спільне робоче середовище: психологічний клімат, організаційна культура та рівень стресу впливають на всіх однаково. Наприклад, якщо досліджується ризик професійного вигорання, то реєстратори або допоміжні підрозділи часто піддаються ризикам також.

Голованова Ірина Анатоліївна, доктор медичних наук, професорка, завідувачка кафедри громадського здоров'я з лікарсько-трудовою експертизою Полтавського державного медичного університету.

Запитання 1. У дисертації прогностичну медико-соціальну та економічну ефективність запропонованої моделі визначено за результатами експертного оцінювання. За якими конкретними індикаторами можна буде верифікувати її фактичну ефективність після впровадження в практику.

Відповідь: У межах дисертаційного дослідження прогностична ефективність запропонованої моделі оцінювалася експертним методом. Водночас після її практичного впровадження оцінка результативності має здійснюватися на основі системи об'єктивних медико-соціальних, кадрових та економічних індикаторів.

Медико-соціальну ефективність доцільно оцінювати за такими показниками, як рівень загальної та професійної захворюваності працівників сфери охорони здоров'я, частота випадків тимчасової непрацездатності, середня тривалість одного випадку непрацездатності, поширеність професійного вигорання, рівень задоволеності працівників умовами праці та соціальним захистом.

Критеріями кадрової ефективності можуть виступати показники плинності кадрів, рівень укомплектованості штатних посад, динаміка чисельності лікарів і середнього медичного персоналу, а також наміри працівників продовжувати професійну діяльність у системі охорони здоров'я.

Економічну ефективність доцільно визначати за динамікою витрат на лікування та реабілітацію працівників сфери охорони здоров'я, обсягами виплат у

зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, втратами робочого часу через захворювання, а також співвідношенням витрат на страхові програми та отриманих медико-соціальних результатів.

Запитання 2. У дисертації Ви обґрунтовуєте багатоканальну модель фінансування соціального медичного страхування. Водночас встановлено, що у 2025 році витрати на оплату праці в багатьох закладах охорони здоров'я становили понад 75 % бюджету, а подекуди навіть перевищували обсяг фінансування за Програмою медичних гарантій. За рахунок яких ресурсів такі заклади зможуть сплачувати страхові внески за працівників?

Відповідь. Існуюча модель фінансування вже працює на межі своїх можливостей. Тому ми не пропонуємо покладати фінансування страхових внесків виключно на кошти НСЗУ Національної служби здоров'я України чи бюджети самих закладів.

Запропонована модель базується на багатоканальному фінансуванні. Важлива роль у ній відводиться засновникам закладів охорони здоров'я, насамперед органам місцевого самоврядування, які можуть забезпечувати співфінансування страхових внесків через цільові програми підтримки та утримання медичних кадрів. Такий підхід є виправданим, оскільки збереження кадрового потенціалу охорони здоров'я є не лише галузевим, а й регіональним пріоритетом. Крім того, нами пропонується запровадження податкових стимулів для закладів охорони здоров'я, зокрема, надання податкових пільг або звільнення від оподаткування тієї частини доходів від платних послуг, яка спрямовується на страхування працівників. Це дозволить роботодавцям інвестувати в соціальний захист персоналу без додаткового навантаження на фонд оплати праці.

Таким чином, фінансова стійкість моделі досягається не за рахунок збільшення витрат ПМГ (програми медичних гарантій), а шляхом об'єднання ресурсів держави, засновників закладів, роботодавців та інших соціальних партнерів.

Грузєва Тетяна Степанівна, доктор медичних наук, професорка, професорка кафедри громадського здоров'я Національного медичного

університету імені О. О. Богомольця.

Запитання 1. У Вашому дослідженні показано, що чисельність середнього медичного персоналу скорочується значно швидше, ніж чисельність лікарів – на 21,23 % проти 13,36 %. Чим, на Вашу думку, можна пояснити таку негативну тенденцію саме серед середньої ланки медичних працівників і яким чином запропонована модель соціального медичного страхування може сприяти їх утриманню в системі охорони здоров'я?

Відповідь. На нашу думку, більш стрімке скорочення чисельності середнього медичного персоналу пов'язане насамперед із поєднанням економічних і професійних чинників. Середній медичний персонал має нижчий рівень оплати праці, причому впродовж 2022–2025 років її зростання становило лише 14,9 %. Водночас саме ця категорія працівників зазнає значного фізичного навантаження, постійного контакту з біологічними та хімічними чинниками ризику й має більше можливостей для працевлаштування поза системою охорони здоров'я або за кордоном.

Саме тому в запропонованій моделі соціального медичного страхування особлива увага приділяється середньому медичному персоналу. Додаткові корпоративні страхові програми, зокрема накопичувальне страхування, розширені медичні гарантії та програми соціальної підтримки, можуть стати вагомим елементом соціального пакета. Це підвищуватиме привабливість роботи в закладах охорони здоров'я, зміцнюватиме відчуття соціальної захищеності та сприятиме утриманню цих фахівців у професії.

Запитання 2. Результати соціологічного дослідження засвідчили високий рівень підтримки ідеї соціального медичного страхування серед медичних працівників. Які чинники, на Вашу думку, можуть стати основними перешкодами для практичної реалізації запропонованої моделі, незважаючи на її підтримку професійною спільнотою?

Відповідь. Основними викликами можуть стати недостатня фінансова спроможність окремих закладів охорони здоров'я, недосконаліть нормативно-

правової бази, відсутність спеціального законодавчого регулювання та обмежений досвід взаємодії між закладами охорони здоров'я і страховими організаціями. Крім того, важливим чинником є необхідність формування культури страхового захисту серед усіх учасників системи. Саме тому запропонована модель передбачає поетапне впровадження, удосконалення нормативно-правового забезпечення та активну участь держави, роботодавців і професійної спільноти у її реалізації.

Запитання 3. Ви пропонуєте включити страхування професійної відповідальності медичних працівників до структури соціального медичного страхування. Хто у Вашій моделі має бути основним платником страхових внесків: сам медичний працівник, заклад охорони здоров'я чи держава?

Відповідь. У нашій моделі використано дворівневий підхід до страхування професійної відповідальності. Ми виходили з того, що базовий рівень такого страхового захисту має забезпечувати заклад охорони здоров'я як роботодавець. Це логічно, адже саме заклад несе відповідальність за організацію медичної допомоги та діяльність своїх працівників. Тому страхування професійної відповідальності доцільно реалізовувати через корпоративні страхові програми, які фінансуються роботодавцем. Водночас для лікарів високоризикових спеціальностей може бути передбачений розширений страховий пакет. Його фінансування може здійснюватися на умовах співучасті роботодавця і працівника або за бажанням, самого медичного працівника, якщо він прагне отримати вищий рівень правового та фінансового захисту.

Бугро Валерій Іванович, доктор медичних наук, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

Запитання 1. Яка принципова відмінність загальнообов'язкового державного медичного страхування населення та запропонованого Вами соціального медичного страхування?

Відповідь. Принципова відмінність полягає в тому, що загальнообов'язкове державне медичне страхування орієнтоване на все населення та забезпечення базових медичних гарантій, тоді як запропоноване соціальне медичне страхування

спрямоване на медичних працівників як професійну групу підвищеного ризику. Воно не замінює державні гарантії, а доповнює їх, забезпечуючи додатковий соціальний та медичний захист з урахуванням професійних ризиків.

Запитання 2. Чи вважаєте Ви доцільним та безпечним залучення приватних страхових компаній до адміністрування соціального медичного страхування, і які ризики це може створювати для функціонування системи?

Відповідь. Так, за умови чіткого державного регулювання та контролю. Залучення приватних страхових компаній може підвищити ефективність адміністрування страхових програм. Водночас існують ризики комерціалізації системи, обмеження страхових виплат, зростання адміністративних витрат та фінансової нестабільності окремих страховиків. Тому ключовою умовою є збереження державного контролю та соціальної спрямованості системи.

Голубчиков Михайло Васильович, доктор медичних наук, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

Запитання 1. Які критерії були застосовані для вибору вами закладів охорони здоров'я як баз дослідження?

Відповідь. При відборі закладів охорони здоров'я як баз дослідження застосовувалися такі критерії:

Різні організаційно-правові та управлінські моделі діяльності (комунальні та відомчі заклади).

Різний рівень надання медичної допомоги (міський та обласний рівні).

Багатопрофільний характер закладів, що забезпечує представлення різних категорій медичних працівників (лікарів різних спеціальностей).

Достатня чисельність персоналу для проведення соціологічного дослідження та отримання репрезентативних результатів.

Охоплення закладів з різних регіонів України.

Таким чином, бази дослідження були обрані з метою забезпечення репрезентативності вибірки та відображення різних організаційно-економічних умов функціонування закладів охорони здоров'я.

Запитання 2. Виділіть, який найбільший позитивний ефект Вашої моделі?

Відповідь. За результатами експертної оцінки найбільшим позитивним ефектом запропонованої моделі є посилення соціального захисту працівників сфери охорони здоров'я. Саме ця характеристика отримала найвищу експертну оцінку – 9,6 балів. Модель створює додаткові гарантії захисту медичних працівників від професійних, медичних і фінансових ризиків, а також сприяє підвищенню доступності медичних послуг та кадрової стабільності системи охорони здоров'я.

Результати відкритого голосування:

«За» - п'ять членів ради,

«Проти» - 0 членів ради,

«Утримався» - 0 членів ради

Рішення прийнято одноголосно, подано п'ять голосів «За».

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Ліні Рудаковій** ступінь доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради ДФ 26.613.305
д.мед.н. професор Ольга Процюк

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА Ідентифікаційний код 01896702

МОЗ України
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА
Підпис О. Процюк
ЗАСВІДЧУЮ
Учений секретар Т. Тупановська
«26» 03 2026 р.